

De succesformule van Regge & Dinkel om Watertoets te incorporeren

In Hengelo wordt op dit moment een beektalud glooiend gemaakt, maar wel onder de juiste hoek...

— Olav Lammers

De brede, groene kijk van voormalig watergraaf Hoefsloot van waterschap Regge en Dinkel, werd begin jaren negentig van de vorige eeuw niet door alle collega's in den lande evenveel gewaardeerd en begrepen. Toch heeft hij met zijn insteek een vooruitziende blik gehad, door zijn opvolger Van Erkelens (thans voorzitter van Wetterskip Fryslân) grotendeels voortgezet, en nu ook door de op 1 juni aangetreden nieuwe watergraaf, mevrouw mr. A.E. Verstand-Bogaert (Annelies), met beide handen opgepakt en voortgezet. Gevolg: Regge en Dinkel oogst thans veel succes met de toepassing van de wettelijk verplichte 'Watertoets', als onderdeel van de ruimtelijke planning.

— Misschien wel wat te veel eer voor enkele leidinggevende personen, want het succes valt en staat met de inzet van de medewerkers van het waterschap en niet op de laatste plaats natuurlijk met de bereidwillige medewerking van besturen en ambtenaren van de gemeenten in het beheersgebied en die van de Provincie Overijssel. Toch valt niet te ontkennen dat de realiteitszin en creativiteit van de mensen van Regge en Dinkel ertoe leidt dat het waterschap op een aantal punten telkens een stapje verder blijkt te zijn dan de meeste collega-waterschappen in het land.

'Maar laten we wel even onder ogen zien dat wij hier in Twente met een heel andere (water)problematiek te maken hebben dan bijvoorbeeld in het westen van het land', aldus een bescheiden watergraaf, die voorheen vier jaar staatssecretaris van emancipatiezaken is geweest en daarvoor negen jaar het burgemeestersambt heeft bekleed, onder andere in de stad Zutphen.

— De watertoets werd door Waterschap Regge en Dinkel in feite al toegepast, nog voor dit fenomeen landelijk werd geïntroduceerd. Reeds in 2000 kwam het waterschap geheel op eigen initiatief naar buiten met een hydrologische kaart voor het hele beheersgebied: de zogenoemde SOM-kaart (Stedelijke Ontwikkelings Mogelijkheden). Aan de hand van hydrologische gegevens bood het waterschap met deze kaart een handvat aan de gemeenten in het gebied. Middels kleuren op de kaart werd aangegeven waar op basis van de hydrologische kenmerken, simpel gezegd, niet gebouwd kan worden; bouwen onder bepaalde voorwaarden (kruipruimteloos e.d.) mogelijk is en bouwen geen probleem is mits enkele kleine aanpassingen in acht worden genomen.

— 'Dat was ons eerste communicatiemiddel naar de gemeenten toe als voorloper op de watertoets', aldus de heer Harm Meek, portefeuillehouder waterkwantiteit bij Regge en Dinkel. 'Daarna hebben wij de SOM-kaart verder in detail uitgewerkt en per gemeente een apart waterdocument samengesteld. Daartoe werd een adviesbureau ingeschakeld met een begeleidende werkgroep waarin ook vertegenwoordigers van de betreffende gemeenten zitting hadden. Het grote voordeel daarvan was weer dat bij het wordingsproces de mensen van de gemeenten en die van het waterschap elkaars taal leerden spreken, hetgeen de verdere samenwerking alleen maar ten goede komt.'

— Maar daar bleef het niet bij. Als derde stap besloot het waterschap zo'n drie jaar geleden zogenaamde 'bestuurlijke accountmanagers' aan te stellen. Elk lid van

het dagelijks bestuur van Regge en Dinkel kreeg de verantwoordelijkheid voor het contact met twee gemeenten. De watergraaf zelf kreeg de stedenagglomeratie Almelo, Hengelo en Enschede toegewezen. Één tot twee keer per jaar ontmoeten de accountmanagers de wethouders water/ruimtelijke ordening van 'hun' gemeenten voor bestuurlijk overleg.

'Belangrijk voordeel van deze handelwijze is dat behalve het bespreken van lopende zaken, de bestuurders elkaar goed leren kennen. Dat heeft weer als extra voordeel dat we een aanspreekpunt hebben in geval er tussendoor iets aan de hand is. Even een telefoontje kan voorkomen dat er onnodig brieven-op-hoge-poten heen en weer worden geschreven. Daarnaast vergemakkelijkt het de contacten tijdens bestuurlijke overleggen in de provincie; je kunt dan informeel even een probleempje met elkaar bespreken. Noem het een 'hotline' om zaken kort te sluiten, of een beetje smeerolie om het overleg soepeler en efficiënter te laten verlopen.'

— Dat deze aanpak tot succes leidt, mochten de bestuurders van Regge en Dinkel onlangs ervaren tijdens een door het waterschap georganiseerd congres met als thema: 'De watertoets in Twente'; de vierde stap in de aanpak van het waterschap om de Watertoets te incorporeren. Meer dan honderd bestuurlijke en ambtelijke vertegenwoordigers van gemeente, waterschappen en provincie kwamen op deze bijeenkomst af. Maar ook raadsleden en statenleden.

— Annelies Verstand: 'Die bijeenkomst is een groot succes geworden. Wij mikten vooral op de komst van de raadsleden

en statenleden om aan het fenomeen Watertoets een nog breder draagvlak te geven. Achteraf dus een goede zet, want bij deze categorie bleek op het punt van de watertoets nog een geweldige kennisachterstand te bestaan'.

— Harm Meek: 'Een kleine twee jaar geleden hebben wij al een viertal bijeenkomsten in ons gebied gehouden waarbij de collega's van Burgemeester en Wethouders werden 'voorgelicht' over de problematiek van de klimaatsverandering en de waterhuishoudkundige gevolgen daarvan; over 'ruimte voor water', stroomgebiedvisie, verantwoord bouwen, afkoppelen en noem maar op. De belangstelling was groot, niet in de laatste plaats omdat vlak daarvoor het plaatsje Rijssen in de zomer drie keer achtereen met grote wateroverlast te kampen

heeft gehad. Wij konden daarbij aangeven wat men op al deze punten zoal van het waterschap kon verwachten. 'Operatie Smederij' noemden wij dat initiatief, om alvast de horloges met elkaar gelijk te zetten.'

— Ook tijdens de conferentie schetste Harm Meek nog eens bewust de hele aanloop naar de totstandkoming van de watertoets om vervolgens sterk de nadruk te leggen op het feit dat de watertoets gezien moet worden als een flexibel proces en niet als een checklist achteraf of aan alle voorwaarden is voldaan.

Harm Meek: 'Dat was vooral voor raads- en statenleden nog niet helder omdat de watertoets als een tamelijk abstract begrip wordt ervaren. Wat dat betreft is het een goede zaak dat de provincie van begin af aan in dat proces is betrokken en niet uitsluitend achteraf oordeelt. Dat voorkomt problemen.'

— Annelies Verstand: 'Wij hebben tijdens het congres vooral benadrukt dat gemeenten ons in zo'n vroeg mogelijk stadium bij ontwikkelingsplannen moeten betrekken. Alleen dan komen wij niet voor een fait-à-complis te staan en kan worden voorkomen dat wij in sommige gevallen een door de gemeente gekozen locatie vanuit waterhuishoudkundig gezichtspunt als onacceptabel moeten afkeuren. Ook de provincie moet zo vroeg mogelijk aangeven waar woningbouw en andere activiteiten op het gebied van de ruimtelijke ordening niet kunnen vanuit waterhuishoudkundig oogpunt. Dat voorkomt onnodige irritatie achteraf en ook onnodig veel voorbereidend werk. Bovendien vermijd je daarmee ook dat via het politieke krachtenspel, want zo gaat dat in Nederland soms, gemeenten alvast hun knopen gaan

tellen als ze zien aankomen dat het waterschap problemen gaat maken. Sterker nog, onze ervaring is dat gemeenten daardoor alleen maar inventiever zoeken naar heel goede oplossingen.

— Alle partijen moeten de watertoets constructief hanteren, er echt samen uit willen komen, elkaars taal leren spreken, elkaar goed kennen en goed op elkaar afgestemd zijn en ieder zijn eigen verantwoordelijkheid nemen. Als alle betrokkenen dat van elkaar weten, dwingt dat de partijen er uiteindelijk toe de beste oplossingen te zoeken, oplossingen waarbij ook de burger het water om zich heen op een plezierige manier beleeft en de stedelijke kwaliteit sterk verbeterd kan worden.

Wellicht betekent dat even wennen voor de gemeenten. Zij moeten ons ook niet als bedreiging zien. Maar wij moeten als waterschap ook niet stilzitten en er zelf alles aan doen om zo goed mogelijk op de hoogte te zijn van alle mogelijke ontwikkelingen. Dat kan door het goed lezen van de regionale kranten of het serieus ingaan op signalen uit het gebied. Als wij zo doorgaan, betekent dat tegelijkertijd een legitimering voor ons bestaan.'

— Op dit moment is de provincie Overijssel bezig met voorbereidingen om streekplannen gedeeltelijk aan te passen op basis van de thans bekende hydrologische gegevens en de daaruit voortvloeiende beperkingen voor uitbreidingslocaties in de toekomst. Het waterschap Regge en Dinkel zal daar nauw bij worden betrokken. Tenslotte zijn voorbereidende onderhandelingen gaande om het waterbeheer en onderhoud in stedelijk gebied over te dragen aan het waterschap.